

Aan de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
Mevrouw drs. J.Z.C.M. Tielen
Postbus 16375
2500 BJ DEN HAAG

Onze referentie

MvH/RvZ/ATR4718/2026-U170

Datum

27 augustus 2026

Onderwerp

Wet maatwerk in het funderend onderwijs

Geachte mevrouw Tielen,

Op 8 juli 2026 ontving het Adviescollege toetsing regeldruk (ATR) de adviesaanvraag voor de voorgenomen *Wet maatwerk in het funderend onderwijs*. De adviestermijn eindigt op 7 september 2026.

Context en inhoud van het voorstel

Scholen moeten passend onderwijs leveren. Samenwerkingsverbanden moeten een dekkend ondersteuningsaanbod organiseren. De wettelijke kaders belemmeren dit soms. Het wetsvoorstel verruimt de mogelijkheden van scholen en samenwerkingsverbanden om maatwerk te bieden aan leer- en kwalificatieplichtige jeugdigen. De verruiming geldt voor het bekostigde funderend onderwijs en ziet op de onderwijstijd, de onderwijsinhoud, de onderwijslocatie en de onderwijsbekostiging. Het doel hiervan is dat jeugdigen aangehaakt blijven bij het funderend onderwijs.

Als ingeschreven jeugdigen uitvallen of dreigen uit te vallen vanwege lichamelijke of psychische oorzaken, kunnen zij een onderwijsprogramma op maat krijgen. De school stelt dat plan op in overeenstemming met de ouders. In het maatwerkplan staan het maatwerk, de doelstellingen en de locatie waar het maatwerk plaatsvindt. Het samenwerkingsverband moet het plan goedkeuren voordat de school het maatwerkplan uitvoert. Staat de jeugdige niet ingeschreven bij een school, en is er geen school die de jeugdige opvangt, dan kan het samenwerkingsverband helpen bij de ontwikkeling van de jeugdige. Een voorwaarde daarbij is dat uitzicht bestaat op doorstroming naar het schoolonderwijs. In een nog op te stellen algemene maatregel van bestuur komen aanvullende regels over bijvoorbeeld de registratie van het maatwerk en de wijze van uitvoering van het maatwerk.

Contact:

Postbus 16228
2500 BE DEN HAAG

Bezoekadres: Rijnstraat 50
2515 XP DEN HAAG

info@atr-regeldruk.nl
www.adviescollegeregeldruk.nl

Tel: 070-310 86 66

Het wetsvoorstel regelt ook de verwerking van bepaalde persoonsgegevens door scholen en samenwerkingsverbanden. Een algemene maatregel van bestuur stelt straks nadere regels over de verwerking van gegevens.

Toetsingskader

ATR beoordeelt de regeldrukgevolgen aan de hand van het volgende toetsingskader:

1. Nuloptie (nut en noodzaak): is er een taak voor de overheid en is wetgeving het meest aangewezen instrument?
2. Zijn er minder belastende alternatieven mogelijk?
3. Is gekozen voor een uitvoeringswijze die werkbaar is voor de doelgroepen die de wetgeving moeten naleven?
4. Zijn de gevolgen voor de regeldruk volledig en juist in beeld gebracht?

1. Nut en noodzaak

Scholen en samenwerkingsverbanden moeten passend onderwijs regelen. Dat vereist soms maatwerk dat afwijkt van wettelijke regels over bijvoorbeeld onderwijstijd of -locatie. De memorie van toelichting bij het voorstel beschrijft onderzoek waaruit blijkt dat professionals die flexibiliteit nodig hebben. Uit ander onderzoek blijkt dat maatwerkoplossingen helpen bij het beperken van de thuiszittersproblematiek. Zo kan digitaal afstandsonderwijs helpen bij het aangehaakt houden van schoolplichtige jeugdigen.

Diverse tijdelijke initiatieven regelden (gedeeltelijke) afwijkingen van wettelijke verplichtingen. De memorie van toelichting noemt het experiment met onderwijszorgarrangementen, het actieprogramma Digitale School en de subsidieregelingen 'WEL in ontwikkeling' en 'ondersteuning en preventie thuiszittende jeugdigen'. De initiatieven zijn positief gewaardeerd door het onderwijsveld. Het wetsvoorstel bouwt daarop voort en regelt structurele verankering van maatwerkplannen. Het stelt scholen en samenwerkingsverbanden daarmee beter in staat om blijvend passende arrangementen te ontwikkelen.

Het college merkt op dat het voorstel niet gepaard lijkt te gaan met voortzetting van de beschikbaarheid van de financiële middelen. Hierdoor kunnen mogelijk financiële belemmeringen ontstaan die het doelbereik beperken en problemen opleveren met betrekking tot de werkbaarheid. Het college gaat onder punt 3.1 hier nader op in.

2. Minder belastende alternatieven

Het doel van het wetsvoorstel is om de maatwerkmogelijkheden te verruimen. Het wetsvoorstel introduceert daarom het maatwerkplan. Voor jeugdigen die zijn ingeschreven en behoefte hebben aan extra ondersteuning, moet het maatwerkplan worden toegevoegd aan het al verplichte persoonlijke plan het 'ontwikkelingsperspectief' (OPP). Voor niet-ingeschreven jeugdigen is het maatwerkplan volledig vormvrij. Dat betekent dat de vormgeving van het ontwikkelingsperspectief kan worden gebruikt maar dit wordt niet verplicht gesteld.

Het wetsvoorstel vervangt de experimenten en subsidieregelingen. Dergelijke tijdelijke initiatieven brengen telkens kennisname-, aanvraag-, evaluatie- en verantwoordingkosten met zich. Die kosten vervallen met het structureel maken van het beleid. Het wetsvoorstel is daarmee een minder belastend alternatief. Het college heeft geen opmerkingen bij de minder belastende alternatieven.

3. Werkbaarheid

Uit het Beleidskompas blijkt dat het wetsvoorstel met diverse partijen is afgestemd en bij verschillende betrokkenen is getoetst. Het college merkt op dat een verslag van deze afstemming nog niet in de memorie van toelichting is opgenomen.

De tijdelijke initiatieven, in het bijzonder de subsidieregelingen, boden financiële ruimte voor maatwerk op scholen. Met het vervallen van de regelingen komt ook die financiële ruimte te vervallen. Uit de memorie van toelichting blijkt niet dat (andere) financiële middelen worden toegevoegd aan de budgetten van scholen en samenwerkingsverbanden om maatwerkplannen blijvend mogelijk te maken. De memorie van toelichting neemt aan dat de financiële consequenties beperkt zijn en kunnen worden gedragen door scholen en samenwerkingsverbanden. Niet duidelijk is waar deze aanname op is gebaseerd. Reacties uit de internetconsultatie suggereren het tegendeel: zonder behoud van middelen is het niet mogelijk om maatwerk te blijven leveren.

3.1 Het college adviseert om de financiële ruimte te regelen die nodig is om het maatwerk structureel werkbaar te maken of om cijfermatig inzichtelijk te onderbouwen waarom de maatwerkplannen werkbaar zijn zonder behoud van financiële ruimte.

Samenwerkingsverbanden keuren de maatwerkplannen van scholen. Het wetsvoorstel bevat geen criteria voor die voorafgaande keuring. Daardoor is niet duidelijk hoe en waarop samenwerkingsverbanden moeten toetsen. Dat kan leiden tot verschillen tussen samenwerkingsverbanden. Eventuele wettelijke criteria kunnen ook voorkomen dat samenwerkingsverbanden meer eisen stellen aan maatwerkplannen dan nodig. Het college merkt op dat criteria voor de toetsing van maatwerkplannen nuttig kunnen zijn. Het gebruik van criteria moet echter niet leiden tot een 'afvinklijstje'.

4. Gevolgen regeldruk

De memorie van toelichting beschrijft de afname in regeldruk die het gevolg is van het feit dat verschillende tijdelijke initiatieven straks niet meer bestaan. Het gaat dan om de regeldrukgevolgen vanwege de onderwijszorgarrangementen, de beleidsregel 'afwijken onderwijstijd fundierend onderwijs en verlenen ontheffingen WEC 2025' en de subsidieregeling 'ondersteuning en preventie thuiszittende jeugdigen'. De paragraaf kwantificeert enkel de verminderde regeldruk vanwege het vervallen van onderwijszorgarrangementen. Inzicht in de gevolgen van het vervallen van andere beleidsregels ontbreekt.

4.1 Het college adviseert om, overeenkomstig de Rijksbrede methodiek, in beeld te brengen welke regeldruk komt te vervallen.

De structurele regeldrukgevolgen vanwege maatwerkplannen voor ingeschreven jeugdigen worden ingeschat op ruim € 2 miljoen voor scholen, € 1,6 miljoen voor samenwerkingsverbanden en € 0,5 miljoen voor ouders. De structurele regeldrukgevolgen vanwege maatwerkplannen voor niet-ingeschreven jeugdigen worden ingeschat op € 200.000,- voor samenwerkingsverbanden en € 51.000,- voor ouders. De eenmalige kennisnamekosten worden ingeschat op € 113.000,- voor scholen en € 16.000,- voor samenwerkingsverbanden.

Schoolbesturen en samenwerkingsverbanden stellen maatwerkplannen op. Zij stemmen die af met ouders en zorgen voor registratie daarvan. De inhoud van maatwerkplannen leidt mogelijk tot werkzaamheden voor leraren die niet binnen de gebruikelijke regeldruk vallen, bijvoorbeeld als afspraken worden gemaakt over de onderwijsinhoud en de leraar die afspraken uitvoert. Die regeldruk is niet in beeld gebracht.

4.2 Het college adviseert de regeldruk, overeenkomstig de Rijksbrede methodiek, in beeld te brengen voor de leraren.

Dictum

Gelet op bovengenoemde bevindingen is het eindoordeel ten aanzien van dit voorstel:

Niet indienen, tenzij met de adviespunten rekening wordt gehouden.

Het college merkt op dat het vervallen van financiële middelen zwaar weegt bij dit eindoordeel, omdat het doelbereik van het wetsvoorstel hiermee kan worden aangetast. Het college vertrouwt er verder op u voldoende te hebben geïnformeerd. Als u het voorstel verder in procedure brengt, dan gaat ATR ervan uit dat de toelichting per adviespunt duidelijk maakt op welke wijze rekening is gehouden met het ATR-advies. Het college verzoekt u om de gewijzigde versie van het voorstel aan ATR voor te leggen, zodat wij kunnen bepalen of een aanvullende zienswijze opportuun is.

In de verwachting u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd,

Hoogachtend,

w.g.

M.A. van Hees
Voorzitter

R.W. van Zijp
Secretaris